Ekonomisti s zaostatkom autoritativno objašnjavaju zašto su nastupila teška vremena. Kada kriza završi tada nam govore što je potrebno učiniti. Tako je, otprilike, govorio J.M. Keynes u vrijeme Velike ekonomske krize. U razvijenim zemljama EU ekonomisti aktivno raspravljaju o pitanjima što i zašto nam se događa to što nam se događa. Zbrinutost raste i traže se izlazi iz ove zabrinjavajuće situacije. Mi, zahvaljujući optimalnoj i sveobuhvatnoj ekonomskoj politici, nemamo takvih problema. Kako kaže naš premijer Andrej Plenković mi pratimo kretanja.

Cijene (inflacija) raste, emigracija mladih raste, siromaštvo raste. Neizvjesnost se povećava, povećavaju se socijalne napetosti. Smanjuje se planirana gospodarska aktivnost iako se je trebala povećavati. Jedinstveno europsko tržište u području prehrane, energetike, zahvaljujući nacionalnim politikama, prolazi teške trenutke. Svi su zabrinuti. Tako Italija povećava uvoz nafte iz Rusije. Svi nešto rade, samo Hrvatska šuti. Gdje je nestala vlada našeg premijera Andreja Plenkovića?

Vrijeme je za promijene. Nema razloga čekati. Čekanje znači pogoršanje postojeće bolesti. Pogoršanje bolesti može rezultirati jedino i samo povećanjem socijalne cijene. Nije vrijeme za političare. Došlo je vrijeme za državnike. Treba povući velike i rizične poteze. Čekanje donosi, uz istu cijenu, rastuće traume koje bi mogle dovesti u pitanje postojeće blagostanje (u kojem gotovo četvrtina stanovništva pripada kategoriji - siromašni i obespravljeni).

Sada samo najavljujem što nam je činiti. O problemima ću u narednim danima raspravljati. Obveza je svakog hrvatskog građanina reći svoje mišljenje o pitanjima i problemima koje poznaje. Smatram da mi je obveza govoriti o ekonomskoj, posebno poreznoj, politici.

Prvo. Prisutna kriza se može usporediti s Velikom ekonomskom krizom iz kraja dvadesetih godina prošlog stoljeća. To nije kriza ni potražnje ni ponude. To je kriza sustava i zato je tako bolna i nepoznata.

Drugo. Postoji opravdana dilema da se svijet vraća uvjetima nacionalne države ili da se ubrzati prisutna Â globalizacija. Svaka opcija ima svoje dobre i loše strane.

Treće. Navijam da pobijedi globalizacija, jer se je sustav nacionalnih država, posebno u Europi,

pokazao krajnje nasilnički i krvav kao što to pokazuje prisutan rat u Ukrajini. To ne znači da je već danas globalizacija bolji sustav. To znači da bi globalizacija mogla biti bolji sustav.

Četvrto. Ukoliko pobijedi globalizacija, temeljena na ne-manipuliranim slobodama i demokratskim procesima odlučivanja (uključujući referendum), potrebno je što prije ostaviti staru prtljagu iz vremena nacionalne države Â i tražiti nove rješenja primjerena globaliziranom (naglašavam pravednijem) svijetu.

Peto. Odnos razvijenih i nerazvijenih potrebno je preispitati na način da se pomogne nerazvijenima kako bi razvijeni mogli baštiniti svoje bogatstvo koje je nastalo bar jednim dijelom na eksploataciji siromašnih zemalja. Nije ideja da bogati daju siromašnima. Ideja je da bogati omoguće razvoj siromašnih. Drugim riječima, tržišni način poslovanja mora doći u svaki djelić Zemlje kako bi, na principima oskudnosti (ekonomiji), svi zemljani imali šansu u bolje sutra. Taj bi pristup valjalo dopuniti socijalnim standardima kako bi se stalo na kraj postojećem siromaštvu (koje je u porastu, posebice ako se iz analize isključi Kina i Indija).

Šesto. Moja će se rasprava, zbog hrvatskih problema, odnositi na zemlje članice EU-a. Manje razvijene zemlje moraju odmah, uz pomoć investitora, pokrenuti gospodarski razvoj. Pomoć iz europskih fondova je promašaj jer sredstva europskih poreznih obveznika jačaju političke opcije na vlasti i, zbog toga, smanjuju se ekonomski učinci odobrenih sredstava iz fondova konvergencije.

Sedmo. Potrebno je u manje razvijenim zemljama dramatično smanjiti udio izravnih poreza kako bi se povećale plaće zaposlenih. Povećanje plaća zaposlenih, s jedne strane, i naglašena orijentacija gospodarskoj aktivnosti, s druge strane, najbolja su socijalna politika. Ukoliko neka od zemalja članica nije u mogućnosti svojim poreznim prihodima (nakon svih racionalizacija potrošnje) pokriti minimalni standard ugroženih tada bi to trebao učiniti izravno Bruxelles.

Osmo. Plaće mora određivati tržište rada što je najveći problem manje razvijenih zemalja članica. Naime, na jedinstvenom tržištu plaće formiraju, svojom potražnjom, najučinkovitije tvrtke. Najučinkovitije tvrtke ostvaruju najveću dodanu vrijednost što znači da rast plaća ne mora nužno rezultirati smanjenjem konkurentnosti. U zemljama niske dodane vrijednosti, recimo Hrvatska, smanjenje izravnih poreza omogućio bi poslodavcima, u prvom koraku, povećanje plaća što bi usporilo odljev stanovništva i povećalo preferenciju rada u odnosu na dokolicu.

Deveto. Preispitati monetarnu politiku ECB jer postojeći raspon razvijenosti onemogućava željenu učinkovitost. Za to nije kriva ECB. Za to je kriv raspon razvijenosti, odnosno, što je isto, neprimjereni Mastriški kriteriji.

Deseto. Politika tečaja eura morala bi prvenstveno voditi brigu o suficitu na računu razmjene roba i usluga sa zemljama izvan EU. Dakle, potrebno je voditi aktivnu tečajnu politiku.

Jedanaesto. Temeljem odgovora na navedena pitanja potrebno je preispitati Mastriške kriterije kako se ne bi robovalo postojećim koji mogu, ali ne moraju, odgovarati sustavu nacionalnih država. Iz navedenog slijedi da su postojeći Mastriški kriteriji ne primjenjivi u uvjetima tržišne države što potvrđuje odstupanje od Mastriških kriterija u uvjetima prisutne krize.

Pozivam, zainteresirane, da se pridruže u raspravi kako bi se pronašla što je moguće bolja rješenja.